

İSTANBUL AYDIN UNIVERSITY MODEL UNITED NATIONS
Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Çalışma Rehberi

Gündem Maddesi:
17. Yasama Dönemi (1983-87)

Komiteden Sorumlu Genel Sekreter Müsteşarı:
Berkay Korkmaz

8-9-10 Mart 2024
İstanbul Aydın Üniversitesi, Florya/Küçükçekmece/İstanbul

İçindekiler

Mektuplar

Genel Sekreter'in Mektubu	3
Genel Sekreter Müsteşarı'nın Mektubu	4

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarihçe	5
17. Dönem Milletvekilleri	6

Dönemin tanıtımı

16. Dönemin özeti	8
1980 Darbesi ve sonrası	9
Dönemin Ekonomik Durumu	10
Dönemin Dış Politikası.....	11
16. Dönem Partilerinin Durumu ve 17. Dönem Partileri	12
Dönemin Siyasi Partileri ve İdeolojileri	13

<i>Komite İçtüzüğü</i>	16
-------------------------------------	-----------

Genel Sekreter'in Mektubu

Herkesine selamlar!

İlk olarak, İstanbul Aydın Üniversitesi Model Birleşmiş Milletler'in ilk edisyonuna hoş geldiniz!

Bu Konferans, şüphesiz tarihe geçecek bir etkinlik olacaktır!

İkinci olarak, büyük gün için çalışma rehberlerine dalarak, araştırma ve öğrenme yolculuğunuzda size verimli bir yolculuk diliyorum. Model Birleşmiş Milletler dünyası, diplomasi, işbirliği ve eleştirel düşünme dünyasıdır ve her birinizin tutku ve zeka ile meydan okumaya çıkacağından şüphem yok.

Üçüncü olarak, tartışmalara katılarak, çözüm önerileri üzerinde konuşarak ve ittifaklar kurarak, sadece ülkeleri temsil etmekle kalmayacak, aynı zamanda küresel vatandaşlık ruhunu da temsil edeceksiniz. Bugün karşı karşıya olduğumuz zorluklar yenilikçi çözümler gerektirir ve MUN gibi etkinliklerle yarının liderlerini yetiştirebiliriz.

Dördüncü olarak, diğer delegelerle etkileşimde bulunma, bakış açılarını paylaşma ve dünyamızın çeşitli seslerini yansıtan kararlar oluşturma fırsatını değerlendirmenizi öneriyorum. Tecrübeli bir delegesiniz ya da Model BM dünyasına yeniyseniz, bu deneyimin büyüme ve arkadaşlık dolu olacağını vaat eder.

Son olarak, tüm ekibin adına, başarınız için içten dileklerimi iletiyorum. Tartışmalarınız dinamik olsun, çözüm önerileriniz etkili olsun ve anılarınız kalıcı olsun.

IAUMUN 2024'e hoş geldiniz!

Komiteden Sorumlu Genel Sekreter Müsteşarı'nın Mektubu

Değerli Katılımcılar,

Sizlere IAUMUN'24'e hoş geldiniz demekten büyük bir memnuniyet duyuyorum. Bu yıl düzenlediğimiz etkinliğimizde, Türkiye Büyük Millet Meclisi komitemizden ben sorumlu olacağım.

12 Eylül 1980 darbesi sonrasında ülkenin ayaklanma sürecindeki önemli konuların ve kararların alındığı 17. Yasama dönemini simüle edeceğimiz bu komitede sizlere dönemdeki milletvekillerini atadık. Sizlerden istediğimiz döneme uygun şekilde konuşma ve kararlarınızla bu dönemi hep birlikte yeniden yaşamak ve bu sırada birbirimizle saygı çerçevesinde eğlenmek ve öğrenmek.

Konferans boyunca hoş vakit geçirmeleri ve geçirdiğimiz bu önemli dönemle ilgili fikir alışverişi yapmanızı diler, geçireceğimiz 3 günden memnun kalmanızı umarım.

Katılımınız ve destekleriniz için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Berkay Korkmaz
TBMM Komitesinden Sorumlu Genel Sekreter Müsteşarı

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)

Tarihçe

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Türkiye Cumhuriyeti'nin yasama organı olarak görev yapar ve ülkenin siyasi karar alma süreçlerinde önemli bir rol oynar. Türkiye'nin demokratik yapısının temel taşlarından biri olan TBMM, ülkenin çeşitli dönemlerinde önemli siyasi ve toplumsal dönüşümlere tanıklık etmiştir.

TBMM'nin kökeni, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar uzanır. Mustafa Kemal Atatürk liderliğindeki Türk Kurtuluş Savaşı sırasında, ulusal egemenliğin temsil edildiği bir meclis oluşturma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. 23 Nisan 1920'de Ankara'da açılan TBMM, Türkiye'nin bağımsızlığını savunmuş ve yeni bir devletin temellerini atmıştır.

TBMM, Türkiye'nin siyasi tarihinde birçok önemli dönemi içinde barındırmaktadır. Özellikle çok partili dönemin başlangıcından bu yana, TBMM, farklı siyasi partilerin temsilcileri aracılığıyla çeşitli siyasi akımların ve fikirlerin bir araya geldiği bir platform olmuştur. TBMM, siyasi partiler arasındaki mücadelelerin yaşandığı, yasaların hazırlandığı ve ülkenin geleceğine ilişkin stratejilerin belirlendiği bir arena haline gelmiştir.

TBMM'nin işleyişi, Türkiye'nin demokratik yapısı ve siyasi kültürü açısından önemlidir. Yasama süreci, milletvekillerinin yasama tekliflerini sunması, komisyonlarda görüşülmesi, genel kurulda oylanması ve yasalaşması aşamalarını içerir. TBMM, hükümetin faaliyetlerini denetleme yetkisine sahiptir ve hükümet üyelerini sorgulama hakkına sahip olan milletvekilleri, bu görevlerini yerine getirirken parlamentonun denetim fonksiyonunu kullanırlar.

TBMM'nin üyeleri, seçimle belirlenen milletvekilleri tarafından temsil edilir. Türkiye, genel seçimlerle milletvekillerini belirler ve seçilen milletvekilleri TBMM'ye girer. TBMM'deki koltuk dağılımı, Türkiye'nin siyasi partilerinin aldığı oy oranına göre belirlenir.

TBMM'nin yasama faaliyetlerinin yanı sıra, Anayasa'nın öngördüğü diğer görevleri de vardır. Bunlar arasında bütçenin onaylanması, uluslararası anlaşmaların onaylanması, Türkiye'nin savaş ilan etme yetkisi ve Anayasa Mahkemesi'nin üyelerinin seçimi gibi konular bulunmaktadır.

Sonuç olarak, TBMM Türkiye'nin siyasi ve demokratik yapısının temelini oluşturan önemli bir kurumdur. Ülkenin siyasi ve toplumsal gelişiminde merkezi bir rol oynamış, çeşitli dönemlerde farklı siyasi dönüşümlere tanıklık etmiş ve bu süreçte önemli kararlar almıştır. TBMM, Türkiye'nin demokratik kültürünün ve hukuk devletinin güçlenmesinde kilit bir aktördür ve ülkenin geleceğinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

17. Dönem Milletvekilleri

Anavatan Partisi (ANAP)

Turgut Özal ***
Mesut Yılmaz
Yıldırım Akbulut
Kaya Erdem
İsmail Cem
Cengiz Aydoğan
Vural Arıkan
İbrahim Arıkan
Hüsametdin Cindoruk
Cahit Aral
Nevzat Bıyıklı
Nabi Sabuncu
İsmail Dayı
Necat Tunçsiper
Şerafettin Toktaş
Recep Kaya
Hakkı Artukarslan
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Fuat Öztekin
Kazım Oksay
Ali Kemal Erdem
Fethi Çelikbaş
Fahir Sabuniş
İlhan Aşkın
Kemal İğrek
Mehmet Memduh Gökçen
Nadir Pazarbaşı
Saffet Sakarya
İhsan Tombuş
Aycan Çakıroğulları
Özgür Barutçu
İsmail Üğdül
Türkan Arıkan
Mehmet Özdemir
Naci Taşel
Yıldırım Akbulut
İlhan Aras
Sabahattin Aras
Mustafa Balcılar
Ahmet Ata Aksu
Nuh Mehmet Kaşıkçı
İsmail Özdağlar

Halkçı Parti

Necdet Calp **
Seyfi Oktay
Halil İbrahim Karal
Neriman Elgin
Ahmet Kemal Aydar
Nuri Korkmaz
Mehmet Azizođlu
Mehmet Kemal Gökçora
Onural Şeref Bozkurt
Halil İbrahim Şahin
Hayrettin Ozansoy
Kadir Narin
Şeyhmus Bahçeci
Sabit Batumlu Bağımsız
Ömer Necati Cengiz
Hüseyin Avni Güler *
Yılmaz İhsan Hastürk
Mehmet Kafkaslıgil *
Feridun Şakir Öđünç
Tülay Öney
Durcan Emirbayer
Fikret Ertan
Hakkı Yılmaz Önen
Hayrullah Olca
Selahattin Taflıođlu
Cahit Karakaş
İsa Vardal
Muhteşem Vasıf Yücel
Rıza Öner Çakan

Milliyetçi Demokrasi Partisi

Eşref Akıncı
Ali Bozer
Haluk Bayülken
Sabahattin Özbek
İsmet Tavgaç
Bülend Ulusu
İmren Aykut

Necla Tekinel
Turgut Sunalp *
Işıl Saygın *
Ahmet Süter *
Ülkü Söylemezođlu
Yılmaz Altuđ
Osman Bahadır
Fevzi Necdet Erdinç

16 Yasama Dönemi

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 1979-1983 yılları arasında ülkenin siyasi ve sosyal yapısında önemli dönüşümlerin yaşandığı bir dönemi deneyimledi. Bu dönem, siyasi belirsizlikler, ekonomik sıkıntılar ve toplumsal çalkantılarla dolu bir süreçti.

1979-1980 yılları, Türkiye için siyasi istikrarsızlık ve sosyal huzursuzluk dönemi olarak nitelendirilebilir. Bu dönemde, ülke içindeki siyasi kutuplaşma ve çatışmalar artmış, ekonomik sorunlar derinleşmiştir. Türkiye'nin dış politikası ise, bölgesel ve küresel dinamiklerden etkilenmiş ve değişim göstermiştir.

Yasama Dönemi boyunca, Türkiye'nin dış politikası üzerinde önemli etkisi olan bir dizi olay gerçekleşmiştir. Özellikle, İran'da İslam Devrimi'nin gerçekleşmesi ve İran-İrak Savaşı'nın başlaması, bölgedeki dengeleri etkilemiş ve Türkiye'nin dış politikasını şekillendirmiştir. Türkiye, bu dönemde bölgesel istikrarı korumak amacıyla dengeli bir politika izlemiştir. Ayrıca, 16. Yasama Dönemi, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde de önemli gelişmelere sahne olmuştur. 1980'lerin başında, Türkiye AB'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuş ve müzakereler başlamıştır. Ancak, bu süreçte Türkiye'nin insan hakları ve demokratik reformlar konusundaki yetersizlikleri, AB ile ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.

Türkiye'nin dış politikasında önemli bir yere sahip olan Kıbrıs sorunu, 16. Yasama Dönemi boyunca da gündemde kalmıştır. 1974 yılında gerçekleşen Kıbrıs Barış Harekati'nin ardından, adanın bölünmesi ve Kıbrıs Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması, Türkiye'nin dış politikasını etkilemiş ve bölgedeki dengeyi değiştirmiştir.

1970'lerin sonlarına doğru Türkiye, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkla boğuşuyordu. Farklı ideolojilere sahip gruplar arasındaki gerilim artmış, sokak çatışmaları ve siyasi cinayetler sıklaşmıştı. Bu atmosfer, 12 Eylül 1980'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gerçekleştirdiği bir askeri müdahaleyle son buldu. Darbenin ardından, TBMM feshedildi ve ülkede askeri yönetim başladı.

Bu dönemde, temel insan hakları askıya alındı, siyasi partiler kapatıldı ve binlerce kişi tutuklandı. Basına sıkı sansür getirildi, sendikalar ve diğer sivil toplum kuruluşları bastırıldı. Türkiye'nin demokratik kurumları büyük ölçüde ortadan kalktı ve ülke olağanüstü hâl koşulları altında yönetildi.

Ancak, askeri yönetim dönemi sadece baskı ve zorbalıkla değil, aynı zamanda ekonomik reformlarla da tanınır. Ekonomik istikrarsızlıkla mücadele etmek için çeşitli önlemler alındı, kamu borçları yapılandırıldı ve serbest piyasa reformlarına gidildi. Bu dönemde, Türkiye'nin ekonomik olarak yeniden yapılandırılması için temeller atıldı, ancak bu reformlar sıklıkla demokratik hakların kısıtlanması altında gerçekleştirildi.

1983'te yapılan seçimlerle askeri yönetim sona erdi ve sivil bir hükümet göreve geldi. Ancak, darbenin etkileri uzun yıllar boyunca devam etti ve Türkiye'nin siyasi ve toplumsal yapısını derinden etkiledi. Bu dönem, Türkiye'nin demokrasi ve insan hakları mücadelesinde karanlık bir sayfa olarak hatırlanır ve ülkenin demokratik kurumlarının güçlendirilmesi için bir uyarı niteliği taşır.

1980 Darbesi: Türkiye'nin Siyasi Dönüşümünde Bir Dönüm Noktası

Türkiye'nin yakın tarihinde önemli bir dönemeç olan 12 Eylül 1980 darbesi, ülkenin siyasi, ekonomik ve toplumsal yapısında derin izler bırakan bir olaydır. Bu darbe, Türkiye'nin demokrasi tarihinde karanlık bir nokta olarak kabul edilir ve uzun yıllar boyunca hükümetlerin ve toplumun gündeminde yer almıştır.

12 Eylül 1980'de Türkiye, iç çatışmalar, siyasi istikrarsızlık ve ekonomik krizlerle sarsılmış bir durumdaydı. Sol ve sağ gruplar arasındaki çatışmalar, sokak çatışmaları ve terör eylemleri ülkeyi kaosa sürüklemişti. Bu ortamda, Türk Silahlı Kuvvetleri, ülkenin iç düzenini sağlamak ve toplumu yeniden istikrara kavuşturmak amacıyla bir darbe gerçekleştirdi.

Darbenin ardından, askeri yönetim tarafından sıkıyönetim ilan edildi ve birçok siyasi parti kapatıldı. Binlerce insan tutuklandı ve hükümet karşıtı faaliyetlerde bulunduğu iddia edilen kişilere karşı acımasız bir şekilde mücadele edildi. Basın özgürlüğü kısıtlandı ve birçok gazeteci tutuklandı veya sürgüne gönderildi. Üniversitelerde ve diğer kamu kurumlarında ideolojik temizlik yapıldı ve binlerce kişi işlerinden uzaklaştırıldı.

Ancak, darbe sadece baskı ve zulümle değil, aynı zamanda ekonomik reformlarla da tanınır. Askeri yönetim, ekonomik istikrarı sağlamak için önemli adımlar attı ve serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecini hızlandırdı. Özellikle dış ticarete liberalleşme ve yabancı sermayeye açılma politikaları uygulandı. Bu politikalar, ekonomik büyümeyi artırdı ancak gelir adaletsizliğini derinleştirdi ve işsizliği artırdı.

12 Eylül Darbesi'nin sonuçları uzun vadeli ve karmaşıktır. Bir yandan, darbe kısa vadede ülkeyi istikrara kavuşturmuş gibi görünse de, uzun vadede demokratik kurumlar üzerinde ciddi zararlar bıraktı. Toplumsal hafızada derin yaralar açtı ve Türkiye'nin demokrasi yolculuğunda geriye bir adım atılmasına neden oldu. Diğer yandan, ekonomik reformlar ülkenin ekonomik büyümesine katkıda bulundu, ancak sosyal ve ekonomik adaletsizlikleri derinleştirdi.

Bugün, Türkiye hala 12 Eylül Darbesi'nin etkilerini hissetmektedir. Toplum, o dönemin baskıcı politikalarının ve demokratik açıdan eksikliklerin üstesinden gelmeye çalışmaktadır. Ancak, bu deneyim, Türkiye'nin demokratik sürecindeki zorlukları ve başarıları anlamak için önemli bir referans noktası olarak kalmaya devam ediyor.

Dönemin Ekonomik Durumu

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 1979-1983 yıllarında ülkenin ekonomik açıdan zorlu bir dönemini deneyimledi. Bu dönem, Türkiye'nin tarihsel olarak ekonomik sıkıntılarla boğuştuğu bir zaman dilimiydi ve çeşitli iç ve dış faktörlerin etkisi altında yaşanan belirsizliklerle doluydu.

1979 yılına gelindiğinde, Türkiye ekonomisi büyük bir durgunluk içindeydi. Yüksek enflasyon, artan işsizlik ve dış borçların giderek artması gibi sorunlar ekonomik krizi derinleştiriyordu. Ayrıca, siyasi istikrarsızlık ve terör olayları da yatırımcı güvenini sarsmış ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemişti.

1979'da İran'da gerçekleşen İslam Devrimi ve ardından Irak-İran Savaşı, Türkiye'nin ekonomik durumunu daha da kötüleştirdi. Petrol fiyatlarında yaşanan hızlı yükseliş, Türkiye'nin enerji maliyetlerini artırdı ve dış ticaret dengesini olumsuz etkiledi. Ayrıca, bu dönemde uluslararası piyasalarda yaşanan belirsizlikler, Türkiye'nin dış borçlarını ödeyebilme kabiliyetini sınırladı.

1980 yılında gerçekleşen askeri darbe, Türkiye'nin ekonomik durumunu etkileyen önemli bir dönüm noktası oldu. Darbenin ardından, askeri yönetim ekonomik reformlar başlattı ancak bu reformlar sık sık siyasi istikrarsızlık ve toplumsal hoşnutsuzluklarla karşılaştı. Ekonomik istikrarın sağlanması için yapılan müdahalelerin bazıları kısa vadeli çözümler olarak değerlendirildi ve uzun vadeli sürdürülebilirlik sağlayamadı.

1980'lerin başlarına doğru, Türkiye'nin ekonomik durumu giderek kötüleşti. Enflasyon hızla artarken, işsizlik oranları yükseldi. Darbenin ardından uygulanan ekonomik politikalar, özellikle darbenin etkisiyle ülkeye gelen yabancı yatırımları olumsuz etkiledi ve ekonomik büyümeyi engelledi. Ayrıca, darbe sonrası dönemde yaşanan insan hakları ihlalleri ve siyasi baskılar da yatırımcı güvenini azalttı ve Türkiye'nin uluslararası ekonomik ilişkilerini olumsuz etkiledi.

Ancak, 1980'lerin sonlarına doğru Türkiye, ekonomik reformlar ve dış ticaretin serbestleştirilmesi gibi politikalarla ekonomik istikrarı yeniden kazanmaya başladı. Bu dönemde alınan tedbirlerle birlikte, Türkiye'nin ekonomik durumu giderek iyileşmeye başladı ve ülke uluslararası alanda daha rekabetçi bir konuma geldi.

Sonuç olarak, 1979-1983 yılları arasında TBMM'nin karşı karşıya kaldığı ekonomik zorluklar, Türkiye'nin tarihsel birikimi ve iç ve dış faktörlerin etkileşimiyle şekillenmiştir. Bu dönemde yaşanan ekonomik sorunlar, ülkenin ekonomik politikalarını yeniden gözden geçirmesine ve uzun vadeli sürdürülebilir çözümler arayışına girmesine neden olmuştur.

Dönemin Dış Politikası

1983-1987 yılları, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) dış politika alanındaki önemli bir dönemini temsil eder. Bu dönem, Türkiye'nin iç siyasi dinamiklerinin yanı sıra uluslararası ilişkilerinde de önemli değişikliklere sahne olmuştur. TBMM, bu dönemde Türkiye'nin dış politikasını belirlemede ve yürütmeye etkili bir rol oynamıştır.

1980'lerin başlarında, Türkiye'nin dış politikası Soğuk Savaş'ın etkisi altındaydı ve ülke, ABD ile stratejik bir müttefiklik ilişkisi içindeydi. Ancak 1980 darbesinin ardından Türkiye, dış politikada da değişimler yaşamıştır. 12 Eylül darbesinin etkisiyle Türkiye, Batı ile olan ilişkilerini güçlendirmek ve ekonomisini yeniden yapılandırmak için yeni bir siyasi ve ekonomik döneme girmiştir. Bu dönemde Türkiye, ekonomik liberalizm ve serbest piyasa ekonomisi politikalarını benimsemiş ve dışa açık bir politika izlemiştir. TBMM, dış politika alanındaki değişimlere uyum sağlamak için çeşitli adımlar atmıştır. Parlamento, dış politika kararlarını ve uluslararası anlaşmaları onaylama yetkisine sahip olduğu için, dış politika süreçlerinde etkili bir rol oynamıştır. TBMM'nin Dışişleri Komisyonu, dış politika konularını inceleyerek Meclis'e politika önerileri sunmuş ve uluslararası anlaşmaları incelemiştir.

1983-1987 yılları arasında TBMM, Türkiye'nin dış politika hedeflerini belirlemede ve uygulamada önemli bir rol oynamıştır. TBMM'nin dış politika süreçlerine katılımı, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde demokratik bir meşruiyet sağlamış ve halkın çıkarlarını temsil etmiştir. Parlatentonun dış politika alanındaki denetim mekanizmaları, Türkiye'nin dış politika kararlarının demokratik bir şekilde şekillenmesine katkıda bulunmuştur.

Bu dönemde TBMM'nin dış politikadaki rolü, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerindeki dinamikleri de etkilemiştir. TBMM'nin dış politika süreçlerine katılımı, Türkiye'nin dış politikasının toplumsal meşruiyetini artırmış ve uluslararası toplumla ilişkilerini güçlendirmiştir. Parlatentonun dış politika süreçlerine aktif katılımı, Türkiye'nin demokratik bir yönetim ve uluslararası arenada etkili bir oyuncu olarak algılanmasına katkıda bulunmuştur.

Ancak, dönemin dış politikası üzerindeki etkileri sadece iç siyasi faktörlerle sınırlı değildir. 1980'lerin uluslararası konjonktürü, Türkiye'nin dış politikasını da etkilemiştir. Soğuk Savaş sona ererken, Türkiye'nin dış politikası da değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Ülke, Batı ile olan ilişkilerini güçlendirme çabalarını sürdürmüştür ve aynı zamanda Orta Doğu ve Asya'daki gelişmeleri yakından takip etmiştir.

Sonuç olarak, 1983-1987 yılları arasında TBMM'nin dış politikadaki rolü, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde önemli bir faktör olmuştur. Parlatentonun dış politika süreçlerine aktif katılımı, Türkiye'nin demokratik bir yapıya sahip olduğunu ve uluslararası toplumla entegre olma çabalarını yansıtmıştır. Bu dönem, Türkiye'nin dış politikasının belirlenmesinde ve uygulanmasında parlatentonun önemini gösteren bir örnektir.

16. Dönem Partilerinin Durumu ve 17. Dönem Partileri

1983 yılı Türkiye siyasi tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Bu yıl, 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında yapılan askeri rejimden sivil demokrasiye geçiş sürecinin bir parçası olarak görülür. 12 Eylül darbesi sonrasında oluşturulan askeri yönetim, 1983 yılında sivil demokratik seçimlere geçilmesini sağlamıştır. Bu seçimler sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) XVII. Yasama Dönemi başlamıştır.

Ancak, 1983 seçimlerinde birçok parti kapatılmıştır. 12 Eylül darbesinin ardından, darbeciler tarafından sol ve sağ görüşlü birçok parti kapatılmış, liderleri ve üyeleri hapse atılmıştır. Bunlar arasında en bilinenleri Türkiye İşçi Partisi (TİP), Türkiye İşçi Köylü Partisi (TIKP), Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP), Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Milliyetçi Cephe (MC) ve Adalet Partisi'dir (AP).

Darbe sonrası yürütülen muhalefet ve siyasi temizlik operasyonları, TBMM'deki siyasi atmosferi etkilemiş ve 1983 seçimlerine damgasını vurmuştur. Seçimlerde, özellikle Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) ve Anavatan Partisi (ANAP) gibi yeni oluşumlar ön plana çıkmıştır. ANAP, 1983 seçimlerini büyük bir zaferle kazanarak, TBMM'deki çoğunluğu elde etmiş ve Türkiye'nin siyasi yapısını şekillendirmeye başlamıştır.

Kapatılan partilerin kapanma nedenleri arasında, darbeciler tarafından terör örgütü olarak değerlendirilmeleri, anayasal düzene karşı faaliyetlerde bulunmaları ve milli birlik ve beraberliği bozmak gibi gerekçeler yer almıştır. Ancak, bu kapatmaların demokratik bir sürecin parçası olduğu düşünülmemektedir. Birçok eleştirmen, darbe sonrası dönemdeki siyasi temizlik operasyonlarının demokratik hak ve özgürlükleri ihlal ettiğini ve siyasi çoğulculuğu engellediğini savunmaktadır.

Kapatılan partilerin kapanmasıyla birlikte, Türkiye siyasi arenasında çok partili sistemin yeniden kurulması süreci başlamıştır. Yeni oluşumlar ve siyasi partiler, 1983 seçimlerinde rekabet etmiş ve TBMM'ye çeşitli politik fikirler getirmiştir. Ancak, darbe sonrası dönemde siyasi partilere yönelik baskılar ve kapatmalar, Türkiye'nin demokratik gelişimini engellemiş ve siyasi istikrarsızlığa yol açmıştır.

Sonuç olarak, 1983 yılında kapanan partiler, Türkiye'nin demokratik sürecinde önemli bir dönemeç oluşturmuştur. Darbe sonrası dönemde siyasi partilere yönelik yapılan kapatmalar, Türkiye'nin demokratik yapısını zayıflatmış ve siyasi istikrarsızlığa neden olmuştur. Ancak, bu süreç aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşme mücadelesinde bir adım olarak da görülmektedir.

Dönemin Siyasi Partileri ve İdeolojileri

Anavatan Partisi (ANAP)

1983-1987 yılları arasında Türkiye'de iktidarda olan Anavatan Partisi (ANAP), siyasi tarih açısından önemli bir dönemi temsil etmektedir. ANAP, 1983 seçimlerini büyük bir zaferle kazanarak, TBMM'deki çoğunluğu elde etmiş ve Türkiye'nin siyasi yapısını şekillendirmiştir. ANAP'ın ideolojisi, o dönemdeki politik ortam ve liderlerinin açıklamaları ışığında çeşitli yönlerde yorumlanmıştır.

ANAP, kurulduğu dönemde "milli birlik ve beraberlik" vurgusuyla ortaya çıkmıştır. Parti, Türkiye'nin demokratikleşmesini, siyasi istikrarı ve ekonomik kalkınmayı hedeflemiştir. ANAP'ın kurucu lideri ve Türkiye'nin 8. Cumhurbaşkanı olan Turgut Özal, partinin ideolojisini belirleyen önemli figürlerden biridir. Özal, ekonomik liberalizm ve serbest piyasa ekonomisi konusundaki görüşleriyle dikkat çekmiştir.

ANAP'ın ideolojisi, siyasi pragmatizm ve popülizm unsurlarını da içermiştir. Parti, Türkiye'nin iç ve dış politikasını şekillendirirken, milli çıkarları ön planda tutmuş ve geniş bir seçmen kitlesine hitap etmiştir. ANAP, toplumsal uzlaş ve barışçıl bir politika izlemeyi amaçlamıştır.

ANAP'ın ideolojisi, o dönemdeki siyasi ortamın dinamiklerine göre şekillenmiştir. Soğuk Savaş döneminin sona ermesi, Türkiye'nin dış politikasını etkileyen faktörlerden biri olmuştur. ANAP, Türkiye'nin Batı ile olan ilişkilerini güçlendirmeye odaklanmış ve Avrupa Birliği ile ilişkileri geliştirmiştir.

Ancak, ANAP'ın ideolojisi, bazı eleştirmenler tarafından belirsiz veya tutarsız olarak değerlendirilmiştir. Partinin politikaları ve uygulamaları, bazı kesimler tarafından milli çıkarları gözetmediği ve ekonomik liberalizmle beraber toplumsal eşitsizlikleri artırdığı gerekçesiyle eleştirilmiştir.

Genel olarak, ANAP'ın ideolojisi, Türkiye'nin iç ve dış politika gereksinimlerine ve o dönemdeki siyasi ortamın dinamiklerine göre şekillenmiştir. Parti, demokratikleşme, siyasi istikrar, ekonomik kalkınma ve milli çıkarlar doğrultusunda politikalar izlemeyi amaçlamıştır. Ancak, partiye yönelik eleştiriler ve farklı yorumlar, ANAP'ın ideolojisinin netliği konusunda tartışmalara yol açmıştır.

Milliyetçi Demokrat Parti

1983-1987 yılları arasında Türkiye'de var olan Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP), siyasi arenada kısa süreli bir varlık göstermiş ancak ideolojisi ve politikası önemli tartışmalara konu olmuştur. MDP, 1983 yılında yapılan seçimlerde önemli bir oy oranı elde etmiş ve TBMM'ye milletvekili göndermiştir. Ancak parti, 1987 yılında Anavatan Partisi'ne katılarak dağılmıştır.

MDP'nin ideolojisi, adından da anlaşılacağı gibi milliyetçilik ve demokrasi ilkelerine dayanmaktadır. Parti, milliyetçilik kavramını Türk milliyetçiliği ve Türk-İslam sentezi bağlamında ele almıştır. MDP, Türk milletinin birlik ve bütünlüğünü vurgulamış, Türk ulusal çıkarlarını korumayı amaçlamıştır.

Bununla birlikte, MDP'nin ideolojisi sadece milliyetçilikle sınırlı kalmamış, aynı zamanda demokratik değerlere de önem vermiştir. Parti, demokratik yönetim ilkelerini savunmuş ve Türkiye'nin demokratikleşme sürecine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Ancak, MDP'nin demokrasi anlayışı ve uygulamaları konusunda bazı eleştiriler ve tartışmalar da olmuştur.

MDP'nin ideolojisi ve politikaları, dönemin siyasi ortamına ve Türkiye'nin iç ve dış politika gereksinimlerine cevap vermeye çalışmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde Türkiye'nin iç ve dış politikasında önemli değişiklikler yaşandığı bir dönemde, MDP'nin milliyetçi ve demokratik ilkeleriyle Türkiye'nin yeni bir siyasi kimlik arayışına katkıda bulunmaya çalıştığı söylenebilir.

Ancak, MDP'nin kısa ömrü ve sonrasında Anavatan Partisi'ne katılması, partinin ideolojik tutarlılığı ve siyasi etkisinin sınırlı olduğunu gösterebilir. Partinin kısa ömrüne rağmen, MDP'nin ideolojisi ve politikaları, Türkiye'nin siyasi tarihinde bir iz bırakmış ve tartışmalara konu olmuştur.

Halkçı Parti

1983-1987 yılları arasında Türkiye'de aktif olan Halkçı Parti'nin (HP) ideolojisi, Türk siyasi tarihinde önemli bir yer tutar. Halkçı Parti, 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası darbeciler tarafından kapatılan ve 1983'te tekrar kurulan bir siyasi partidir. HP'nin ideolojisi, Türkiye'nin siyasi ortamının dinamiklerine, toplumsal yapısına ve o dönemdeki politik gelişmelere bağlı olarak çeşitli yorumlara tabi tutulmuştur.

Halkçı Parti'nin ideolojisi, genel olarak "halkçılık" ilkesine dayanmaktadır. Halkçılık, Türk siyasi düşüncesinde önemli bir yer tutan bir ideolojidir ve Türk siyasetinin temel ideolojilerinden biri olarak kabul edilir. Halkçılık ilkesi, halkın refahı ve çıkarlarının merkeze alınmasını, toplumsal adaletin sağlanmasını ve halkın katılımını vurgular. HP, bu ilkeyi benimseyerek, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve sosyal adaletin sağlanması için mücadele etmiştir.

Halkçı Parti, "milliyetçilik" ilkesini de önemsemiştir. Ancak, HP'nin milliyetçilik anlayışı, etnik milliyetçilikten ziyade "ulusal birlik ve bütünlük" üzerine kurulmuştur. Parti, Türkiye'nin bütünlüğünü ve ulusal çıkarlarını korumayı amaçlamıştır.

Halkçı Parti'nin ideolojisi, demokrasi, insan hakları ve özgürlükler gibi temel değerleri savunmayı da içermiştir. Parti, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve siyasi özgürlüklerin genişletilmesi için çaba göstermiştir.

HP'nin ekonomi politikaları ise genellikle sosyal devlet anlayışına dayanmıştır. Parti, devletin ekonomiye müdahalesini desteklemiş ve sosyal adaletin sağlanması için çeşitli sosyal politikaları savunmuştur. Bununla birlikte, HP'nin ekonomi politikaları üzerine net bir görüş birliği sağlanmamış ve farklı dönemlerde farklı yaklaşımlar sergilemiştir.

Halkçı Parti'nin ideolojisi, Türk siyasi tarihindeki değişen koşullara ve siyasi atmosfere göre şekillenmiştir. Parti, demokrasi, halkçılık, milliyetçilik ve sosyal devlet ilkesi gibi temel değerleri benimseyerek, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve toplumsal adaletin sağlanması için mücadele etmiştir. Ancak, HP'nin ideolojisi üzerine yapılan yorumlar ve değerlendirmeler zaman zaman farklılık göstermiş ve tartışmalara neden olmuştur.

Komite İçtüzüğü

A. Genel Bilgiler

1. Yasama dönemi karar ve yeter sayıları

TBMM yasama dönemi eğer erken seçim olmazsa dört yıl sürer ve genel seçim ile seçilen milletvekillerinden oluşur. Parlamento Modelimizde 65 toplam milletvekili bulunmaktadır ki bu üye tam sayısıdır. Buna göre salt yani basit çoğunluk 33 milletvekili, nitelikli ezici çoğunluk 44 milletvekilinden oluşur.

2. Danışma Kurulu:

TBMM'de Danışma Kurulu, meclisin çalışma düzeninde başkan veya milletvekilleri sorun yaşarsa veya soru sorulması gerekirse danışılan kurumdur. Komitemizde bu kurumun üyeleri TBMM Genel Sekreter Müsteşarı veya Akademik Asistanı olmaktadır.

3. Kanun ve Yasama:

Kanun, Türk Cumhuriyeti'nin hukuki yönetilmesinde Anayasadan sonraki en önemli normdur ve sadece TBMM tarafından çıkarılabilir. Anayasaya aykırı olmamak üzere herhangi bir konuda tüm ülkenin düzenlenmesi için çıkarılan direktiftir ve bütün ülke eğer usulünce yasalaşırsa uymak zorundadır. Yasama ise bir kanun teklifinin kanun olması usulüne verilen genel addir. Her konuda kanun çıkarılabilmesi ile birlikte Tezkere, Erken Seçim, Hükümet Bütçesi ve Uyum Yasası da birer kanundur. Bu kanunlar özel düzenleme yaparlar.

4. Anayasa ve Anayasa Değişikliği:

Anayasa bir ülkedeki en önemli hukuki dökümandır. Tüm ülke anayasaya göre şekillenir ve karşı gelinemez. Anayasa değişikliği de yine sadece TBMM tarafından yapılabilmektedir. Kanun yasama usulüne benzerlik gösterse de farklılıkları bulunmaktadır.

5. Yasama Komisyonları:

Yasama Komisyonları, yasama usulü yürürlükteyken Meclisin başvurabileceği ve kanun veya anayasa değişikliğinin bir kat daha denetime tabii tutulmasını sağlar. Görevleri isimleri uyarınca isimleri ile bağlantılı olan kanunlara göre ayrılmaktadır. Yasama komisyonları ile Meclis Soruşturması karıştırılmamalıdır. Yasama Komisyonları beş tane bulunmaktadır. Sırası ile;

- - Anayasa Değişikliği Komisyonu
- - Adalet Komisyonu
- - Milli Savunma Komisyonu
- - Nizam Komisyonu
- - Plan ve Bütçe Komisyonu

6. Meclis Soruşturması:

TBMM'nin Cumhurbaşkanlığı ve diğer tüm İdareyi denetlediği ve denetimlerinde uygun bulursa sorumluları Anayasa Mahkemesinin üyelerinden oluşan Yüce Divana sevk eden ve TBMM tarafından kurulan komisyondur. Soruşturmanın sevk istemi ancak Meclis onayı ile gerçekleşir.

7. Mecliste Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanının durumu:

Meclis çağırılmadan veya çağırması gereken durumlar olmadan meclise giremezler. Bakanlar Kurulu eğer milletvekillerinden oluşuyorsa Parti Grup Başkanlarının oylarına olmayan milletvekillerinin oyları eklenir. Cumhurbaşkanı her yasama dönemi başında Meclise konuşma yapar.

Cumhurbaşkanı 7 yılda bir Meclis tarafından seçilir, Başbakan güvenoyunu Meclisten, hükümet kurma yetkisini Cumhurbaşkanı tarafından seçilen bakanları ile birlikte işe başlar. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin, milletvekilliği düşer.

B. Gündem ve Oturum İşleyişi:

1. Oturum İşleyişi

Oturum sırasında milletvekilleri birbirinin sözünü kesmeden ve küfür etmeden sataşabilirler. Tüm milletvekillerinin özel hüküm yoksa konuşma süreleri 2-5 dakikadır. Meclis başkanı 2 dakikaya 3 dakika isterse ekleyebilir. Hüküm ve kanunlarda belirtilmemiş bir konu hakkında Meclis Başkanı kendisini kanun koyucu yerine koyarak karar verebilir. Her oturum başlangıcında eğer istekli varsa Meclis Başkanı toplam 15 dakikayı geçmeyecek şekilde gündem belirlenmeden önce milletvekillerine söz hakkı verebilir. Eğer alınan gündem usulleri diğer oturuma taşmışsa bu usul için gündemin bitmesi beklenir.

2. Gündem ve Gündem Belirlenmesi:

Meclis gündemsiz kalmaz. Bu yüzden her gündem bittiğinde yeni bir gündem atanması gerekir. Gündemler mecliste o an ne olacağını ve ne olamayacağını gösterir. Gündem açılması için 33 Milletvekili mutlaka Mecliste bulunmalıdır. Belirlenebilecek gündemler ise şunlardır;

- - Komisyon Atamaları Gündemi
- - Güvenoyu Gündemi
- - Cumhurbaşkanlığı Seçimi Gündemi
- - Olağanüstü Hal İlanı Gündemi
- - Kanun veya Anayasa Değişikliği Teklifi Gündemi
- - Meclis Soruşturma Gündemi
- - Milletvekili Disiplin Gündemi
- - İdam Kararları Gündemi
- - Diğer Acil ve Gerekli Gündemler

Usulü:

Öncelikle gündemin sona erdiği ve meclisin gündemsiz olduğu Meclis Başkanı tarafından Genel Kurula açıklanır ve Meclis başkanı tüm Parti Grup başkanlarından bir gündem teklifi bekler. Gündem teklifleri ile birlikte Parti Grup Başkanları neden teklif ettikleri ile alakalı 5 dakika süreli bir konuşma yaparlar. Teklifler ve konuşmalardan sonra Meclis Başkanı hangisini desteklediğini açıkça belirtir. Belirtmeden sonra Meclis Başkanı Gündem belirlenmesi için Genel Kurul Oylamasına sunar. 33 milletvekilinin kabul oyu alan gündem teklifi belirlenir. Bu oylama 33 milletvekilini bulana kadar üç kere tekrar edilir. Üçüncü oylama da başarısız olursa Meclis başkanının destek belirttiği gündem atanır. Gündem yürürlükte iken aciliyetten ötürü başka bir gündeme geçilmesi istenirse Meclis başkanı onayı ile aciliyeti açıklar ve yürürlükteki gündemin durdurulması hakkında genel kurul oylaması yapar. Yürürlükteki gündemin durdurulması ve yeni gündemin seçilmesi için 20 milletvekili oyu yeterlidir. Acil Gündem

kendi vasfını gerçekleştirip bittikten sonra durdurulmuş gündem otomatik olarak devam eder. Bir kere seçilmiş veya atanmış gündem vasfını yerine getirmedeği ve kendiliğinden bitmediği sürece hiçbir şekilde bitirilemez.

C. Meclisin alabileceği Kararlar ve yapabileceği İşlemler

1. Kanun Yasama:

Bir kanunun teklif edilebilmesi için öncelikle bir adı ve en az üç maddesi bulunmalıdır. Üç maddesi ve adı olan doküman en az 5 milletvekili imzası ya da başbakan ile bir bakan imzası varsa kanun teklifine dönüşür. Kanun teklifinin Meclise sunulabilmesi için Kanun veya Anayasa Değişikliği Teklifi Gündemi yürürlükte olmalıdır. Bir kanun teklifinin kanun olabilmesi için en az üç en fazla beş adım bulunmaktadır. Bunlar sırası ile Teklifin Ciddiye Alınması, Dağılım, Komisyon, Nihai Oylama ve Veto Kaldırma olmaktadır. Kanun Teklifi eğer yasama usulünde ölürse veya gerekli oyu alamazsa konferansta bir gün geçtikten sonra tekrar teklif edilebilir.

a. Kanun Teklifinin Ciddiye Alınması Usulü:

Gündem oluşturulduktan sonra milletvekilleri söz hakkını Meclis Başkanından alarak kanun teklifleri olduklarını bildirirler. Meclis Başkanı kanun teklifinin gerekli şartları sağladığına emin olduktan sonra teklif eden milletvekilini kürsüye alır ve 5 dakika konuşma hakkı tanır. Konuşmasını bitiren veya süresi dolan milletvekili Meclis Başkanının seçeceği ve her partiden 3 milletvekili olmak üzere toplam 15 milletvekili kanunun amacı ve neler gerçekleştireceği konusunda sorular sorar. Teklifi yapan ve teklifini Genel Kurula sunan milletvekili soruları kabul edip etmeme konusunda takdir sahibidir. Soru hakkı dolduğu veya başka soru kalmadığı takdirde kürsüde bulunan teklifi yapan milletvekili yerine geçer ve Meclis Başkanı toplam 15 dakikayı geçmemek üzere milletvekillere lehte veya aleyhte 2 dakikalık konuşma hakkı verebilir. Konuşma hak süresi dolduğu veya istekli olmadığı takdirde bir sonraki adıma geçilir.

b. Meclis Dağılımı Usulü:

Meclis Başkanı 20 dakikalık Meclisi dağıtır ve kendi aralarında konuşmalarına izin verir. Bu düzensiz oturum veya unmoderated caucus usulüne benzerlik gösterir. Meclis Başkanı isterse 10 dakikalık uzatma verebilir. Dağıtım süresi kendini tamamladığında veya Meclis Başkanı milletvekillerinin bu adımı geçmek istediklerini anlarsa bir sonraki adıma geçiş yapılır. Her halükarda 5 dakikalık dağıtım süresi dolmalıdır.

c. Yasama Komisyonları Usulü:

Meclis Dağılımından sonra gerçekleşir. Yasama komisyonu kurulması için Meclis Başkanı genel kurulda oylama yapar ve salt çoğunluk uygun görürse gerçekleşir. Daha önce usulünce komisyonlarına atanan milletvekilleri görev alır. Meclis Başkanı uygun olan yasama komisyonunu belirler ve göreve çağırır. Uygun görülen komisyon kanun maddelerinde değişiklik yapma hatta kanunun ruhunu ve amacını değiştirmeyecek şekilde madde ekleme hakkına sahiptirler. Bunu ise çoğunluk oyu ile yaparlar. Komisyonun çoğunluğu ile maddelerde değişiklik ve ekleme yapılır. Bütçe ve Erken Seçim kanunlarında değişiklik yapılamaz. Eğer değişiklik yapılır veya madde eklemesi yapılırsa komisyon başkanı tarafından Genel Kurula okunur. Değişiklik yapılmazsa da komisyon çoğunluğunun kararı ile kanun teklifi hakkında olumlu veya olumsuz görüş alınır ve komisyon başkanı yine olumlu veya olumsuz

görüşü Genel Kurula bildirir. Yasama Komisyonu 20 dakika toplam süreye sahiptir. Yasama Komisyonu başkanı tarafından yarı düzenlenmiş oturum usulüne göre yönetilir. 20 dakika süre geçildikten ve komisyon başkanının bildirisinden sonra Meclis Başkanı bir sonraki adıma geçer. Eğer yasama komisyonu oylamasında salt çoğunluğa ulaşamazsa yasama komisyonu kurulmadan bir sonraki adıma geçilir.

d. Nihai Oylama:

Kanun teklifi bir kez daha Genel Kurul önüne gelir. Kanun lehine iki aleyhine iki konuşmacı alınır ve her bir konuşmacının 5 dakikalık konuşma süresi bulunur. Konuşmalarından sonra her partiden 2 soru olmak üzere toplam 10 soru her konuşmacı alabilir. Lehte ve aleyhte konuşmalar bittikten sonra Bakanlar Kurulu isterse kanun teklifi hakkında görüş bildirecek bir bakan gönderebilir ancak bakanın konuşması 20 milletvekilinin oyu ile gerçekleşmez bu durum Bütçe için geçerli değildir. Bütçe teklifinde Maliye Bakanı veya Başbakan lehte konuşma yapar ve bu konuşma engellenemez. Bu uygulamayı milletvekilleri kendisi istemelidir. Meclis Başkanı re'sen denetlemez. Lehte ve aleyhte konuşmalardan sonra Danışma Kurulu kanun teklifinin anayasaya uygunluğunu denetler ve olumlu veya olumsuz görüş bildirir. Danışma Kurulunun görüşü Genel Kurulu etkilemez. Bakanın konuşması da bittikten ve Danışma Kurulu görüşü alındıktan sonra kanun teklifi Genel Kurula bir daha okunur ve 20 dakikayı geçmeyecek sürede Meclis Başkanı tarafından söz hakkı isteyen milletvekillerine 2 dakikalık söz hakkı verilir. Diğer milletvekillerinin söz hakkı için verilen süre aşırsa veya istekli milletvekili kalmazsa Meclis Başkanı nihai oylamaya geçer. Nihai oylamada kanun teklifinin yasallaşması için salt çoğunluk olan 33 milletvekilinin kabul oyu alması gerekir. Salt çoğunluğa ulaşan kanun teklifi Cumhurbaşkanının önüne gider. Cumhurbaşkanı kanun teklifinin altına imza atarsa kanun teklifi kanun olur ve yerini alır. Eğer Cumhurbaşkanı kanun teklifine imza atmazsa ve anayasal veto hakkını kullanırsa Meclis bir sonraki adıma geçer.

e. Veto Kaldırma:

Meclis Başkanı derhal Meclisi toplar. Cumhurbaşkanı Sözcüsü Meclis Genel Kuruluna gelerek kürsüde neden Cumhurbaşkanının kanun teklifini veto ettiğini açıklar. Süre sınırlaması yoktur. Meclis başkanı daha sonra her partiden 5 milletvekili olmak üzere 20 milletvekiline soru hakkı vererek Cumhurbaşkanı Sözcüsüne soru sordurur. Cumhurbaşkanı Sözcüsü soruları reddedebilir. Cumhurbaşkanı Sözcüsü tüm soruları cevapladıktan sonra Meclis Başkanı istekli milletvekilleri varsa 10 dakikayı geçmemek üzere 2 dakikalık süre hakkı tanıyabilir. Milletvekilleri konuştuğuktan veya süre dolduktan sonra Veto oylamasına geçilir. 50 milletvekili Veto Kaldırmaya kabul oyu verirse veto kaldırılır ve kanun teklifi yasallaşır ve kanun teklifi Cumhurbaşkanına zorla imzalatılır.

2. Anayasa Değişikliği Teklifi

Anayasa Değişikliği Teklifi, Kanun Teklifi ile aynı yolu izler ancak;

- Yasama Komisyonu Kurmak Zorunludur. Yasama Komisyonu madde değişikliği veya eklemesi yapamaz sadece olumlu veya olumsuz görüş bildirir. Komisyon görüşü olumsuz olursa teklif ölür.
- Anayasa Değişikliği Teklifinin yasallaşması için Nihai Oylamada Teklifin nitelikli çoğunluk olan 44 milletvekili oyunu bulmalıdır.
- Danışma Kurulu görüş bildirmez
- Ölen veya yeterli oya ulaşamayan teklif konferansta bir gün geçtikten sonra tekrar teklif edilebilir.

3. Yasama Komisyonları Atama Usulü

Konferansın ilk üç oturumunda gerçekleşir ve gerçekleşmesi için gündemin Komisyon Atamaları Gündemi olarak belirlenmesi gerekir. Üyeler için Parti Grup Başkanlarına Meclis Başkanı danışır ve üyeleri belirlenir. Plan ve Bütçe Komisyonu beş milletvekili, diğer tüm komisyonlar 15 milletvekili bulundurmalıdır. Yasama Komisyon Başkanları meclis çoğunluğu bulunan partiden seçilir Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Başbakanın olduğu partiden seçilir. Meclis çoğunluğu bulunduran parti mutlaka dört milletvekili Mecliste bırakmalıdır.

4. Güvenoyu Alınması

Güvenoyu bakanlar kurulunun kurulabilmesi ve başbakan seçilebilmesi için gerekli iki şarttan biridir. İki türlü güvenoyu vardır. Eğer milletvekili ilk defa başbakan olacaksa "Göreve Başlama Güvenoyu" , başbakan kendi gücünü test etmek istiyorsa "Göreve Devam Güvenoyu" alır. İki Güvenoyu da aynı sonuçları doğurur. Göreve Başlama Güvenoyu alan Bakanlar Kurulu derhal dört yıllık Hükümet Bütçe Planını Meclise sunmalıdır.

a. Usulü:

Bakanlar Kurulunun kurulabilmesi için ve Başbakanın seçilebilmesi için öncelikle Cumhurbaşkanı'nın bir milletvekilini Hükümet kurmakla görevlendirmesi gerekir. Görevi alan milletvekili diğer 10 milletvekilini de seçerek bir hükümet paketi hazırlar. Hükümet Paketinin ve Hükümet Planını hazırlayan milletvekili Meclis Başkanına sunar ve Güvenoyu Gündemi seçilmesi veya atanmasını ister. Gündem ataması usulünce Güvenoyu Gündemi yapıldıktan sonra Hükümet kurma görevi alan ve Hükümet Paketini Meclis Başkanına sunan milletvekili kürsüye çıkar ve Hükümet Planını anlatır ve "Göreve Başlama Güvenoyu" ister. Süresiz konuşma hakkı bulunan ve Hükümet Paketi ve Planını anlatan milletvekiline her partiden en fazla 3 milletvekili ile toplam 15 soru sorulabilir. Hükümet kurma görevi alan milletvekili bu sorulara cevap vermek zorundadır. Soru sorma hakkı bittiği veya sormaya istekli milletvekili kalmadığı takdirde Meclis Başkanı bir kez daha Hükümet Planı ve Paketini okur ve meclis düzeninin 20 dakikalığına bozar. 20 dakika geçtikten sonra veya Meclis Başkanı düzenin toplanmasını takdir ettiğinde Meclis düzene gelir ve Göreve Başlama Güvenoyu oylaması yapılır. Hükümet Paketi ve Planının Güvenoyu alabilmesi için salt çoğunluk olan 33 milletvekilinin kabul oyu gerekir. Salt çoğunluk kabul oyunu alan milletvekili Başbakan, paketindeki milletvekilleri paket gereği bakan olurlar. Bakan veya Başbakan olan milletvekilleri yerine Parti Grup Başkanları oy kullanır. Parti Grup Başkanları bakan veya başbakan olursa yerine aynı yetki ve görevlere haiz Parti Grup Başkanvekili atar.

5. Gensoru

Gensoru ya da Genel Kurul Sorusu, Meclisin Bakanlar Kurulu dahil tüm İdareye soru sormasıdır. Sorular herhangi bir konu hakkında olabilir. Soruya mutlaka cevap verilmelidir. Cumhurbaşkanı'na soru sorulabilir ancak cevap vermesi zorunlu değildir ve diğer tüm idaredeki gibi sonuç doğurmaz. Gensoruya cevap eğer Meclisi tatmin etmezse kişinin görevi düşer. Başbakanın cevabı tatmin etmezse Hükümet düşer. Görevi son bulan kişinin yerine Cumhurbaşkanı veya Başbakan yetki gaspına sebep olmadan atama yapabilir. Gensoru ile düşürülmüş kişi milletvekilliği görevi dışında 2 konferans günü boyunca hiçbir kamu görevi alamaz.

Usulü:

Gensoru en az 20 milletvekilinin imzasını taşımali ve gerçekten bir soru olmalıdır. Gensorunun sorulabilmesi için öncelikle gündemin Kanun veya Anayasa Değişikliği Teklifi Gündemi olarak belirlenmiş veya atanmış olması gerekir. Gündem usulünce belirlendikten sonra ve imza ve soru kriterlerini taşıdıktan sonra Meclis başkanına Gensoruyu bildiren milletvekili Meclis Başkanının izni ile kürsüye çıkar ve Gensorunun neden sorulması gerektiğini açıklar ve açıklaması bittikten sonra soru almaz. Açıklama bittikten sonra Gensoru ilgili makama gider ve ilgili makam 10 dakika içinde yazılı bir şekilde cevap yazmak zorundadır. Yazılı cevap geldiğinde Meclis Başkanı yazılı cevabı Genel Kurula okur ve Meclis tatmini için oylama başlatır. Meclisin tatmin olabilmesi için salt çoğunluğun yazılı cevaba kabul oyu vermesi gerekir. Tatminlik oyu 33 milletvekilinin kabul oyunu almazsa Meclis tatmin olmaz ve kişinin görevi son bulur.

6. Meclis Soruşturması Usulü

Öncelikle gündemin Meclis Soruşturma Gündemi olarak belirlenmesi gerekir. Gündem belirlendikten sonra gündemi teklif eden Parti Grup Başkanı neden bu gündemi istediğini ve mantıklı şüphesini kürsüde Genel Kurula aktarır. Mantıklı şüphesini ve nedenini aktardıktan sonra en fazla 10 dakika olacak şekilde Meclis Başkanı 2 dakikalık süre hakkını isteyen milletvekillerine verir. Milletvekilleri söz haklarını kullandıktan veya süre geçildikten sonra Meclis Başkanı Meclis Soruşturması için oylama alır. 30 Milletvekilinin kabul oyu ile Meclis Soruşturması için komisyon kurulur ve komisyon üyeleri toplam beş kişi olmak üzere her partiden bir milletvekili seçilir. Komisyon başkanı gündemi teklif eden ve mantıklı şüphesini kürsüde belirten partiden çıkar. Meclis Soruşturması üç konferans oturumu boyunca sürer ve soruşturmanın zamanı dolduğunda Komisyon Başkanı soruşturma ile alakalı delil ve belgelerini Genel Kurula sunar ve sorumlu gördüğü kişilerin Yüce Divana sevkı için oylama ister. Eğer soruşturma sonunda bilgi ya da belge bulunmamışsa ve komisyon kimseyi sorumlu görmemişse bunu Genel Kurula belirterek soruşturmayı kapatır. Komisyon başkanı daha sonra soru sınırı olmaksızın her partiden soru alır ve cevaplamak zorundadır. Sorular bittiğinde komisyon başkanı sevk kararı istemişse Mecliste sevk kararı oylanır. Yüce Divana sevk için nitelikli çoğunluk olan 44 milletvekilinin kabul oyu aranır. 44 milletvekili kabul oyu verirse sevk edilen kişinin Cumhurbaşkanı dahi olsa kamu görevi düşer ve Anayasa Mahkemesi yargılamaya hazırlanır.

7. Olağanüstü Hal İlanı

Olağanüstü Hal İlanı ancak Başbakan tarafından istenebilecek bir yetki arttırma durumudur. Başbakan Olağanüstü Hal İlan istemini Meclisten ister ve en fazla üç konferans oturumu boyunca isteyebilir. Olağanüstü Hal İlan edilmesi ile Başbakanın imzaladığı Kanun Hükmünde Kararnameler Anayasa Mahkemesi denetimine uğramaz ve kanun ile çekişirse KHK'lar uygulanır. Kanun Hükmünde Kararnameler hak kısıtlayabilir. Olağanüstü Hal döneminde geçirilen KHK'lar dönem bittikten sonra yürürlükten kalkar.

Usulü:

Başbakan önce Olağanüstü Hal İlanı istemini yazılı bir şekilde Meclis başkanına iletir. İzin istemi iletildikten sonra Meclis Başkanı gündemi Olağanüstü hal İlanı Gündemi olarak usulünce atandıktan veya seçildikten sonra Başbakan Meclis kürsüsüne gelir ve buna itiraz

edilemez. Başbakan konuşmasını yaptıktan sonra her partiden en fazla 4 milletvekili olmak üzere 20 milletvekili Meclis Başkanının izin vermesi ile Başbakana soru sorar ve Başbakan bu soruların hepsini yanıtlamak zorundadır. Sorular sorulduktan sonra Meclis Başkanı toplam 10 dakikayı geçmeyecek şekilde 2 dakikalık söz hakkı milletvekillerine verir. Süre dolduktan veya istekli milletvekili kalmadıktan sonra Meclis Başkanı Olağanüstü Hal İlanı istemini oylamaya sunar. Meclis nitelikli çoğunluğun kabul oyunu alırsa Olağanüstü Hal İlan edilir.

8. Cumhurbaşkanı Seçimi

Cumhurbaşkanları, İstifa veya Yüce Divanda yargılamaları başlamadığı sürece her 7 yılda bir seçilir. Cumhurbaşkanlığı koltuğu boş kaldığı anda Meclis gündemi Cumhurbaşkanlığı Seçim Gündemi olarak atanır.

Usulü:

Cumhurbaşkanı Seçiminden bir oturum önce adaylar açıklanır ve her milletvekili aday olabilir. Cumhurbaşkanlığı koltuğu ani durumda boşalırsa 10 dakika içinde adaylar açıklanmalıdır ve en az bir aday mutlaka olmalıdır. Cumhurbaşkanı adayları belirlendikten sonra Meclis Başkanı gündemi Cumhurbaşkanlığı Seçim Gündemi olarak usulünce atar veya seçilir ya da hüküm gereği koltuk boş kaldığı anda gündem otomatik olarak atanır Gündemin atanması için Mecliste 44 Milletvekilinin bulunması gerekir. Gündem atandıktan ya da seçildikten sonra adaylar 10 dakikayı geçmeyecek seçim konuşmalarını yaparlar. Seçim konuşmaları yapıldıktan sonra seçim turları başlar. Cumhurbaşkanı seçimi için nitelikli çoğunluk olan 44 milletvekili oyu gerekir. Toplam dört tur olan bu seçim 44 sayısı bir adayda toplanana kadar devam eder. Eğer dördüncü turda da bir Cumhurbaşkanı seçilmediyse Meclis feshedilir ve Genel Seçime gidilir. Cumhurbaşkanlığı Seçimi için başbakan ve bakanlar hem aday olabilir hem de oy kullanabilir.

9. İdam Kararları

İdam kararları ceza mahkemeleri tarafından verilir ancak devlet ve halk adına kişinin hayatına son verildiğinden dolayı Meclisin de onay vermesi beklenir.

Usulü:

İdam kararı verildikten sonra Meclis Başkanına karar savcılık tarafından iletilir. Meclis Başkanı kararı aldıktan sonra Gündemin acil olduğunu belirterek gündemin İdam Kararı Gündemi olarak atanmasına veya seçilmesine usulünce karar verir. Gündem belirlendikten sonra dava savcısı Meclis kürsüsüne çağrılır ve idamın neden istendiği ve belgeler ile Meclise sunar. Savcı sunumunu yaptıktan sonra Meclis Başkanı direkt oylamaya geçer. Salt çoğunluğun kabul oyu ile idam halk adına onanmış olur.

D. Görev ve Yetkiler

1. Cumhurbaşkanı:

- - Türkiye Cumhuriyeti'nin Başıdır
- - Anayasanın Koruyucusudur.
- - Yasama yılı başlangıcında isterse konuşma yapar.
- - Meclisi zorunlu toplantıya çağırabilir.
- - Kanunları Veto edebilir. Veto sadece 50 milletvekili itirazı ile iptal edilir.
- - Kanunları yayımlar

- - Anayasa Değişikliklerini isterse referanduma taşıyabilir.
- - Anayasa Mahkemesine iptal davası açabilir.
- - Başbakan atar ve istifasını kabul edebilir.
- - Gerekli gördüğünde Bakanlar Kuruluna başkanlık eder
- - Yabancı devletlere temsilci gönderir
- - Milletlerarası antlaşma onaylar veya reddeder.
- - Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanıdır.
- - Genelkurmay Başkanı Atar
- - Milli Güvenlik Kuruluna Başkanlık Eder
- - Bireysel Ceza Affedebilir veya İndirime gidebilir.
- - Devlet Denetleme Kuruluna Başkan ve Üyeler atar, görev tayin eder.
- - Rektör Seçimlerini Onaylar
- - Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştayın üyelerinin dörtte birini atar
- - Yargıtay Hakimlikleri dışındaki tüm makamları atar.

2. Başbakan:

- - Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin başıdır.
- - Bakanlar Kuruluna başkanlık eder.
- - Bakanlıklar arasında işbirliği sağlar ve karar ve işlemlerini denetler.
- - Kanun Hükmünde Kararname, Tüzük ve Yönetmelik çıkarabilir
- - Hükümet Bütçesi planlar ve Meclis onayı ile bütçe doğrultusunda harcama yapar.
- - Bakanlar Kurulu aracılığı ile var olan vergilerde düzenleme yapar
- - Yüksek Askeri Şura kararlarını onaylar
- - Milli Güvenlik Kurulu tabii üyesidir.
- - Cumhurbaşkanı ve Milli Güvenlik Kurulu onayı ile Olağanüstü Hal İlanını

Sıkıyönetim İlanına çevirebilir.

• - Bakanları atar, istifasını ister veya onların yerine geçerek idari ve siyasi işlem yapabilir.

- - Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir.

E. Milletvekilliğini Düşürme

Milletvekilliği şu durumlarda düşer:

- - Ceza hükmünün mahkeme tarafından kesin olması ve hükmün Genel Kurula okunması
- - Milletvekilliğine uymayan davranışlardan ötürü
- - Beş oturuma geç kalınması veya üç oturuma hiç gelinmemesi
- - Anayasa Mahkemesinin Parti Kapatma kararına ilişkin siyaset yasağı ile.

Usulü:

Milletvekilliğine uymayan davranışlardan ötürü Meclis önce Meclis Başkanının gündemi Milletvekili Disiplin Gündemi yapmak istemesi ve usulünce gündemin atanması veya seçilmesi ile başlar. Gündem atandıktan sonra Meclis Başkanı ilgili milletvekilinin aykırı davranışlarını sıralar. İlgili milletvekili daha sonra 5 dakikalık savunmasına geçer. Savunma yapıldıktan sonra Meclis oylamaya geçer. Nitelikli kabul oyu ile kişinin milletvekilliği düşer. Mahkeme durumlarında Genel Kurula Meclis başkanı tarafından okunması ile gerçekleşir. Son

durum ise Meclis başkanının durumu takip etmesi ve gereklilik sağlandığında Genel Kurula bildirerek milletvekilliğini Başkanlık adına düşürülmesidir.

F. Yargı Yolu

Kanunlar ve Anayasa Değişikliği için anayasaya aykırılık davası toplam 15 milletvekilinin imzalı dilekçesi ile Anayasa Mahkemesine dava açılabilir. Anayasa Mahkemesi kanunun yürürlükte olmasına, yürürlükten kalkmasına karar verebilir. Kanun dışındaki diğer tüm işlemleri esasa göre değil usule göre yargılar ve iptal kararı verebilir. Milletvekilliğinin meclis tarafından düşürülmesi durumunda ise düşürme nedenini ve usulünü yargılar.

a. Dilekçe:

Kanun ve Anayasa Değişikliği için dilekçede Anayasanın hangi maddesine aykırı olduğunun belirtilmesi ve mahkemeden tüm kanunun mu yoksa belirli maddelerinin mi kaldırılması konusunda belirtici bir dilekçe yazılmalıdır. Danışma Kurulundan konu hakkında yardım alınabilir.

Kanun ve Anayasa Değişikliği dışındaki tüm meclis işlemleri ve kararları sadece usulüne göre yargılanır. Bu yüzden hangi usulde eksiklik veya yanlış yapıldığı konusunda dilekçe açık olmalıdır.

Milletvekilliği Meclis tarafından düşürülme dilekçesinde ise milletvekilliğine uygun bulunmayan ve bu nedenle düşürülen nedenin hangi Anayasal hakkı ihlal ettiği konusunda dilekçe açık olmalıdır.

b. Dava Süreci:

Anayasa Mahkemesi dilekçeyi reddedebilir. Eğer kabul ederse Konferans tarafından ilgili kişi veya gruba bir avukat atanır. Avukat davada ilgili kişiyi veya grubu temsil eder. Anayasa Mahkemesi duruşma incelemesi yerine dosya incelemesi yapıp karar verebilir. Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar temyiz edilemez veya geri çevrilemez.

c. Yüce Divan.

Yüce Divana giden kişi Konferansın ona atadığı avukat tarafından temsil edilir. Dava sürecinde Mahkemede bulunmak zorunda değildir ancak bulunması tavsiye edilir. Duruşma öncesi Mahkemeye savunma dilekçesi avukat ile birlikte hazırlayarak verir. Yüce Divanda sanık tanık dinletebilir veya kanıt sunabilir.